

NR 138/2014

**OPINIE NA TEMAT OSKŁADKOWANIA
TZW. UMÓW ŚMIECIOWYCH**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2014 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Donald Tusk, prezentując w styczniu plany swojego rządu na bieżący rok, jako jedno z podstawowych założeń wymienił walkę z tzw. umowami śmieciowymi, mówiąc, że rok 2014 to początek prac nad zakończeniem ery tzw. śmieciówek. Zapowiedział jednak ostrożne działania w tym zakresie, by – eliminując najbardziej elastyczne formy zatrudnienia – nie wpłynąć w negatywny sposób na rynek pracy.

Tym samym, zgodnie z harmonogramem resortu pracy dotyczącym likwidacji umów śmieciowych, w 2015 roku składki od umów zleceń mają być płacone maksymalnie w wysokości składek od płacy minimalnej, w 2016 roku próg oskładkowania ma stanowić podstawa w wysokości 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, a od 2017 roku składka ZUS ma być pobierana od całości uzyskiwanych w ten sposób dochodów.

Jednocześnie, jak zapowiedział minister pracy i polityki społecznej Władysław Kosiniak-Kamysz, po to, by pracodawcy, unikając płacenia wyższych składek od umów zleceń, nie zaczęli w ich miejsce zawierać z pracownikami umów o dzieło, rozważano wprowadzenie już w 2014 roku obowiązku odprowadzania składek od tego typu umów.

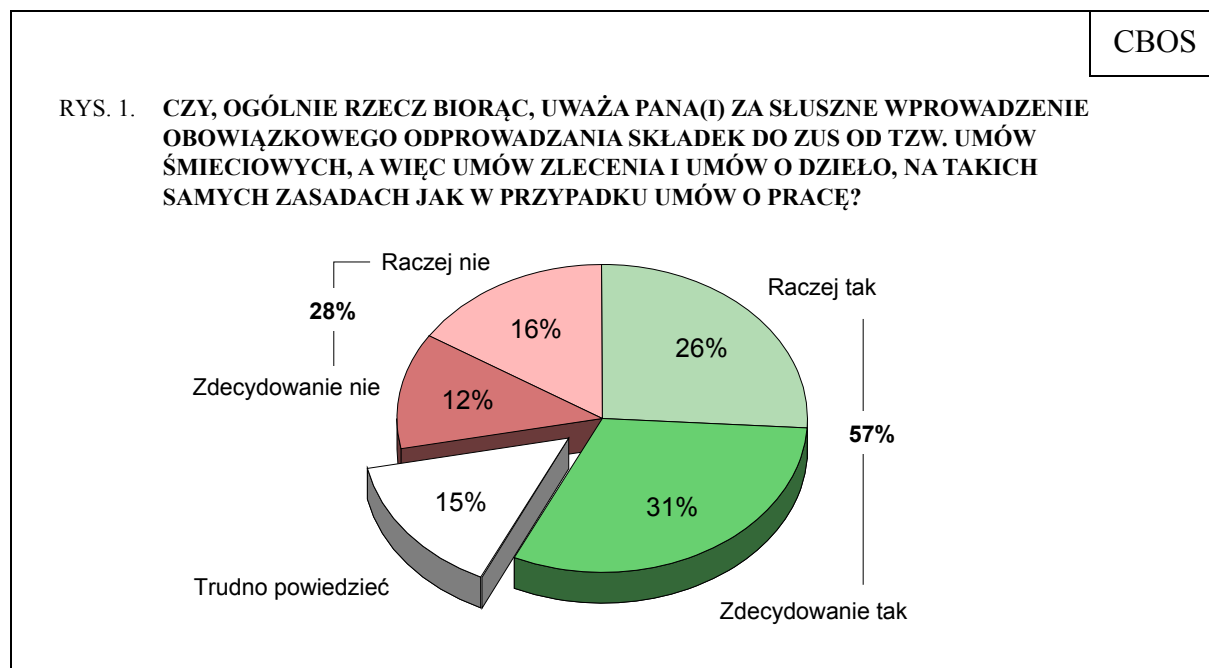
Ustawodawca zakłada w ten sposób stopniową likwidację umów cywilnoprawnych, co ma doprowadzić do stabilizacji zatrudnienia i wzrostu kontraktów bezterminowych, a tym, którzy nadal będą pracować na tego typu umowach, ma zapewnić wyższe emerytury w przyszłości, a obecnie większe poczucie bezpieczeństwa.

Znaczna część przedsiębiorców dystansuje się jednak od powyższych propozycji, twierdząc między innymi, że założenie, iż likwidacja umów cywilnoprawnych doprowadzi do stabilizacji zatrudnienia i wzrostu kontraktów bezterminowych, jest błędne. Wręcz przeciwnie, obawiają się, że zwiększenie kosztów pracy doprowadzi do spadku konkurencyjności polskich firm, a to spowoduje ograniczenie zamówień i w efekcie upadek części przedsiębiorstw, które nie będą w stanie sprostać wyższym kosztom pracy, i – co za tym idzie – wzrost bezrobocia, zwłaszcza wśród ludzi młodych. Obawiają się też obniżania zarobków osób pracujących na umowach cywilnoprawnych, a także powiększenia szarej strefy.

W sierpniowym sondażu¹ sprawdziliśmy, jak Polacy ustosunkowują się do proponowanych w ramach nowelizacji ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych rozwiązań oraz czy i ewentualnie jakie oraz dla kogo dostrzegają korzyści z wprowadzenia obowiązku odprowadzania przez pracodawców składek emerytalno-rentowych od umów o dzieło oraz z rozszerzenia zakresu składek od umów zleceń.

CZY IDEA OSKŁADKOWANIA UMÓW ŚMIECIOWYCH JEST SŁUSZNA?

Okazuje się, że Polacy w większości przychylnie ustosunkowują się do idei wprowadzenia obowiązku odprowadzania składek do ZUS od tzw. umów śmieciowych, a więc umów zlecenia i umów o dzieło, na takich samych zasadach jak w przypadku umów o pracę. Rozwiązanie takie popiera ponad połowa ankietowanych (57%), z czego większość (31% ogółu) to zdecydowani zwolennicy takich zmian. Przeciwno wprowadzeniu proponowanych rozwiązań jest nieco ponad jedna czwarta respondentów (28%), w tym co ósmy (12% ogółu badanych) stanowczo się temu sprzeciwia. Dość duży odsetek ankietowanych (15%) nie ma wyrobionej opinii na ten temat.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (291) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganymi komputerowo (CAPI) w dniach 19–25 sierpnia 2014 roku na liczącej 980 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Do zwolenników wprowadzenia obowiązku odprowadzania składek do ZUS od tzw. umów śmieciowych, a więc umów zleceń i umów o dzieło – na takich samych zasadach jak w przypadku umów o pracę – nieco częściej niż inni zaliczają się pracownicy administracyjno-biurowi, personel średniego szczebla, wykwalifikowani robotnicy i pracownicy usług, a ponadto osoby w wieku od 35 do 44 lat, mieszkańcy najmniejszych miast oraz badani o relatywnie wysokich dochodach *per capita*. Z kolei przeciwni tego typu rozwiązaniom częściej niż inni są respondenci najmłodszy (w wieku od 18 do 24 lat), w tym zwłaszcza uczniowie i studenci, a ponadto prywatni przedsiębiorcy oraz przedstawiciele kadry kierowniczej i specjalistów wyższego szczebla – zob. tabela aneksowa 1.

Uwzględniając sposób zatrudnienia, można stwierdzić, że idea oskładkowania umów cywilnoprawnych na takich samych zasadach jak umowy o pracę budzi najwięcej entuzjazmu wśród pracowników etatowych zatrudnionych na czas nieokreślony (66% wskazań), a ponadto w grupie osób na tzw. umowach czasowych (57%) oraz wśród bezpośrednio zainteresowanych, czyli utrzymujących się z umów zleceń lub umów o dzieło (56%). Co jednak ciekawe, osoby zatrudnione na umowach cywilnoprawnych również dość często przeciwnie są zmianom proponowanym w ramach nowelizacji ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (37% tego typu wskazań), co może wynikać z faktu, że dla części z nich taki rodzaj zatrudnienia stanowi świadomy wybór².

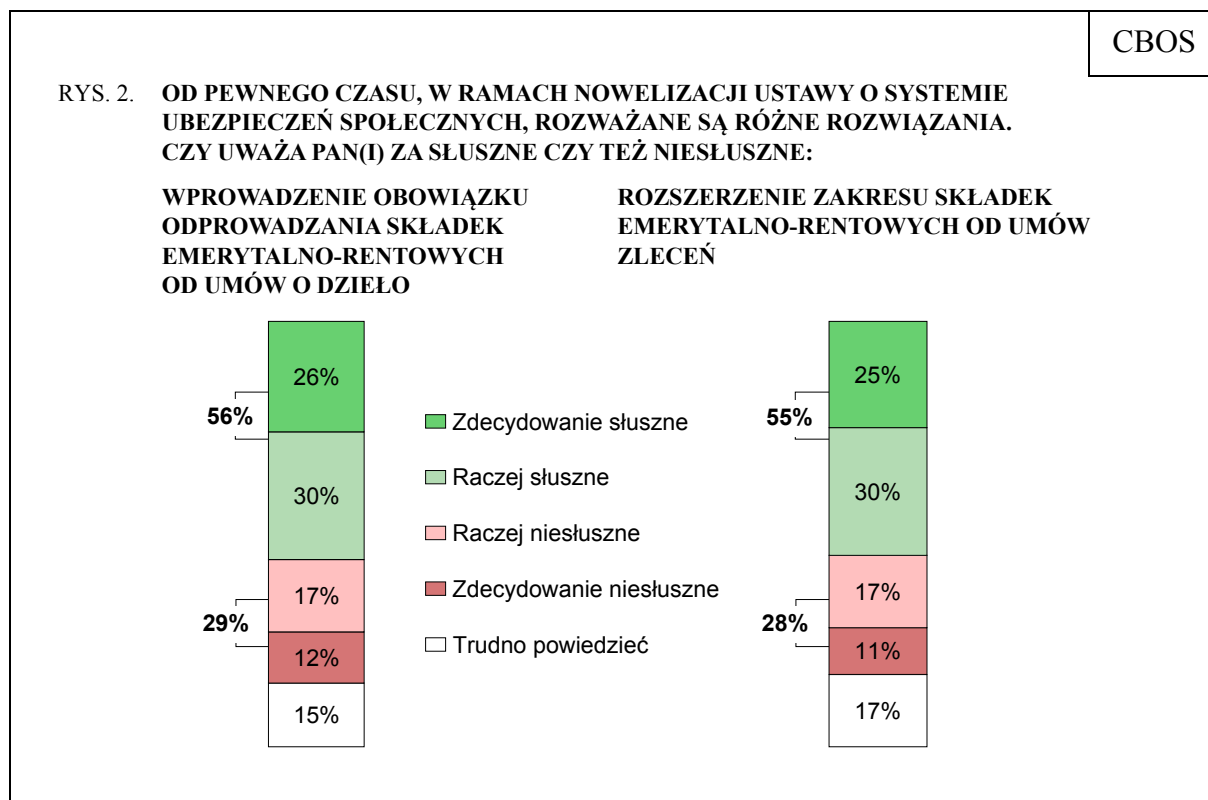
Tabela 1. Odpowiedzi respondentów pracujących zarobkowo (N=497)

Typ zatrudnienia stanowiącego główne źródło utrzymania respondenta*	Czy, ogólnie rzecz biorąc, uważa Pana(i) za słuszne wprowadzenie obowiązkowego odprowadzania składek do ZUS od tzw. umów śmieciowych, a więc umów zlecenia i umów o dzieło, na takich samych zasadach jak w przypadku umów o pracę?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Umowa na czas nieokreślony	66	26	8
Umowa na czas określony	57	35	8
Umowa o dzieło lub zlecenie	56	37	7
Praca bez umowy (stała lub dorywcza)	54	46	0
Własna działalność gospodarcza	51	35	14
Własne gospodarstwo rolne	49	35	16

* Analizę należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielkie liczebności niektórych kategorii zatrudnienia w badanej próbie

² Okazuje się, że badani utrzymujący się z kontraktów cywilnoprawnych, czyli zwykle respondenci młodzi, dość dobrze wykształceni, często mieszkający w dużych miastach, wcale nie są mniej zadowoleni ze swojej sytuacji zawodowej niż pracujący na etatach, a ponadto w przeważającej części nie planują w najbliższym czasie zmiany źródła dochodów (zob. komunikat CBOS „Polacy w pracy. Warunki zatrudnienia, gotowość zmian”, wrzesień 2014, oprac. N. Hipsz).

Niemal identycznie jak ogólne poglądy na temat oskładkowania tzw. umów śmieciowych rozkładają się opinie Polaków w kwestii szczegółowych rozwiązań proponowanych w tym zakresie. Ponad połowa respondentów (56%) za słuszne uznaje wprowadzenie obowiązku odprowadzania składek emerytalno-rentowych od umów o dzieło i niemal identyczny odsetek (55%) opowiada się za rozszerzeniem zakresu tych składek od umów zleceń. Do przeciwników powyższych propozycji zalicza się odpowiednio 29% i 28% badanych. Różnicowania społeczno-demograficzne opinii w tych kwestiach kształtują się bardzo podobnie jak w przypadku ogólnych poglądów na temat zmian w systemie ubezpieczeń społecznych zmierzających do oskładkowania umów cywilnoprawnych na takich samych zasadach jak umowy o pracę (zob. tabele aneksowe 2 i 3).

KOMU OSKŁADKOWANIE UMÓW ŚMIECIOWYCH SIĘ OPLACI?

Polacy, zapytani o to, dla kogo wprowadzenie obowiązku odprowadzania składek emerytalno-rentowych od umów o dzieło oraz rozszerzenie zakresu składek od umów zleceń będzie najbardziej korzystne, byli dość zgodni co do tego, że beneficjentem tego typu zmian będzie budżet państwa (70% głosów). Przeciwną opinię wyraził jedynie co dwunasty ankietowany (8%). Większość badanych (56%) uznała też, że wprowadzenie proponowanych

zmian w ramach nowelizacji ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych okaże się korzystne dla polskiej gospodarki. Przeciwnego zdania był w tym wypadku co ósmy respondent (12%).

Niemal trzykrotnie częściej o korzyściach niż stratach z tytułu oskładkowania tzw. umów śmieciowych mówią respondenci w odniesieniu do pracowników zatrudnionych na tego typu umowach (61% wobec 22%). Dość podzielone są natomiast opinie badanych na temat skutków wprowadzenia proponowanych zmian dla nich osobiście. Niemal jedna trzecia (30%) ocenia, że takie rozwiązanie byłoby dla nich korzystne, taki sam odsetek (30%) twierdzi, że nie miałyby ono większego znaczenia, niemal co czwarty badany (23%) nie ma w tym względzie jasno sprecyzowanej opinii, zaś co szósty (17%) dostrzega dla siebie raczej straty niż korzyści.

Ankietowani nie mają większych trudności z oceną perspektywy pracodawców, jeżeli chodzi o skutki oskładkowania umów cywilnoprawnych. Wyraźna większość z nich (59%) twierdzi, że wprowadzenie takiego rozwiązania będzie dla polskich przedsiębiorców niekorzystne.

Tabela 2

Czy w Pana(i) przekonaniu wprowadzenie obowiązku odprowadzania składek emerytalno- rentowych od umów o dzieło oraz rozszerzenie zakresu składek od umów zleceń będzie korzystne dla:	Niekorzystne	Ani korzystne, ani niekorzystne	Korzystne	Trudno powiedzieć	Średnia ocen na skali 1–5*
– budżetu państwa	8	7	70	15	4,04
– polskiej gospodarki	12	13	56	19	3,76
– pracowników zatrudnionych na umowach o dzieło i umowach zlecenie	22	6	61	11	3,70
– Pana(i) osobiście	17	30	30	23	3,26
– pracodawców	59	9	15	17	2,29

* Gdzie 1 = zdecydowanie niekorzystne, a 5 = zdecydowanie korzystne. Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Z punktu widzenia własnego interesu osób pracujących, ocena idei wprowadzenia obowiązku odprowadzania składek emerytalno-rentowych od umów o dzieło oraz rozszerzenia zakresu składek od umów zleceń różni się w zależności od tego, na jakiego typu umowie osoby te są zatrudnione. Korzyści dla siebie z wprowadzenia proponowanych zmian dostrzegają przede wszystkim osoby pracujące bez umów (72% wskazań), zatrudnione na umowach cywilnoprawnych (62%) oraz na umowach na czas określony (41%). Zapowiadane rozwiązania za niekorzystne dla siebie najczęściej uważają – rzecz jasna – osoby prowadzące

własną działalność gospodarczą (40% wskazań), a w drugiej kolejności – co mniej oczywiste³ – respondenci zatrudnieni na umowach o dzieło lub zlecenie (27%).

Tabela 3. Odpowiedzi respondentów pracujących zarobkowo (N=497)

Typ zatrudnienia stanowiącego główne źródło utrzymania respondenta**	Czy w Pana(i) przekonaniu wprowadzenie obowiązku odprowadzania składek emerytalno-rentowych od umów o dzieło oraz rozszerzenie zakresu składek od umów zleceń będzie korzystne dla Pana(i) osobiście?				
	Niekorzystne	Ani korzystne, ani niekorzystne	Korzystne	Trudno powiedzieć	Średnia ocen na skali 1–5*
	w procentach				
Praca bez umowy (stała lub dorywcza)	12	16	72	0	3,86
Umowa o dzieło lub zlecenie	27	11	62	0	3,50
Umowa na czas określony	18	31	41	10	3,34
Umowa na czas nieokreślony	14	41	29	16	3,30
Własne gospodarstwo rolne	17	31	10	42	2,76
Własna działalność gospodarcza	40	27	17	16	2,66

* Gdzie 1 = zdecydowanie niekorzystne, a 5 = zdecydowanie korzystne. Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

**Analizę należy traktować z dużą ostrożnością ze względu na niewielkie liczebności niektórych kategorii zatrudnienia w badanej próbie

PRZEWIDYWANE SKUTKI OSKŁADKOWANIA UMÓW ŚMIECIOWYCH

Wprawdzie Polacy raczej pozytywnie ustosunkowują się do idei oskładkowania umów cywilnoprawnych na takich samych zasadach jak umowy o pracę, jednak ich opinie dotyczące tego, czy realizacja omawianych zapowiedzi przyniesie oczekiwane przez ustawodawców skutki, są dość ostrożne. Co prawda, wyraźna większość respondentów sądzi, że wprowadzenie obowiązku odprowadzania składek emerytalno-rentowych od umów o dzieło oraz rozszerzenie zakresu składek od umów zleceń spowoduje ograniczanie zatrudniania pracowników na tego typu umowach przez pracodawców (69% wskazań), lecz jednocześnie uważa, że nie musi się to przełożyć na większą skłonność przedsiębiorców do zatrudnienia pracowników na umowy o pracę. Tendencji takiej spodziewa się jedynie 41% badanych, a niemal identyczna grupa nie przewiduje takiego scenariusza (40%).

Polacy obawiają się raczej, że realizacja proponowanych zmian skłoni pracodawców do zatrudniania pracowników bez jakichkolwiek umów – na czarno (68% wskazań), a także do przerzucania dodatkowych kosztów pracy na pracowników – poprzez obniżanie

³ Choć wytłumaczalne – zob. przyp. 2.

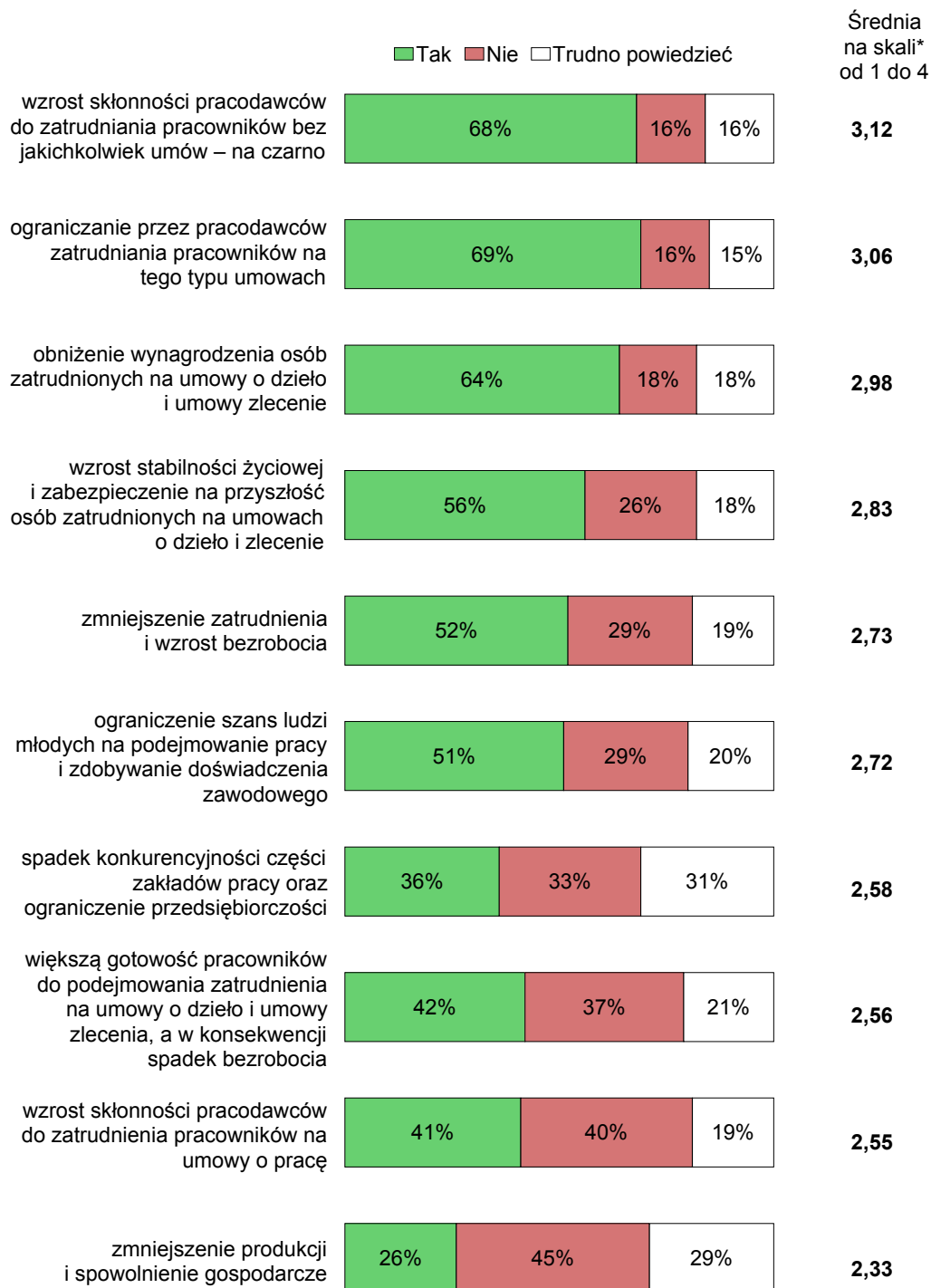
wynagrodzenia osób zatrudnianych na umowach cywilnoprawnych (64% wskazań). Ponad połowa ankietowanych (52%) uważa, że realizacja proponowanych zmian generalnie wpłynie na zmniejszenie zatrudnienia i wzrost bezrobocia w Polsce (52%) oraz ograniczy szanse młodych ludzi na znalezienie pracy i zdobycie doświadczenia zawodowego (51%).

Z kolei relatywnie często dostrzegającym plusem wynikającym z wprowadzenia obowiązku odprowadzania składek emerytalno-rentowych od umów o dzieło oraz rozszerzenia zakresu składek od umów zleceń jest potencjalny wzrost stabilności życiowej i zabezpieczenie na przyszłość osób zatrudnionych na tego typu umowach. Korzyść taką dostrzega 56% ogółu badanych.

Raczej podzielone są natomiast opinie Polaków na temat wpływu ewentualnych zmian w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych na wzrost gotowości pracowników do podejmowania zatrudnienia na umowy o dzieło i umowy zlecenia, którego konsekwencją byłby spadek bezrobocia. Tego typu skutku wprowadzenia proponowanych zmian oczekuje 42% respondentów, zaś 37% nie ma takiego przekonania. Nie ma też jasności co to tego, czy nowe zasady oskładkowania umów cywilnoprawnych nie wpłyną na spadek konkurencyjności części zakładów pracy oraz nie spowodują ograniczenia przedsiębiorczości. Obawę, że tak się stanie, wyraża 36% badanych, 33% jej nie podziela, a 31% nie potrafi ocenić realności takiego zagrożenia.

Polacy raczej nie obawiają się, że realizacja zapowiedzianego przez poprzedni rząd planu, który z założenia miałby zmierzać do likwidacji tzw. umów śmieciowych, spowoduje zmniejszenie produkcji i spowolnienie gospodarcze kraju. Niebezpieczeństwo takie dostrzega co czwarty ankietowany (26%), lecz blisko połowa (45%) nie ma tego typu obaw.

RYS. 3. CZY UWAŻA PAN(I), ŻE WPROWADZENIE OBOWIĄZKU ODPROWADZANIA SKŁADEK EMERYTALNO-RENTOWYCH OD UMÓW O DZIEŁO ORAZ ROZSZERZENIE ZAKRESU SKŁADEK OD UMÓW ZLECENI SPOWODUJE:

* Gdzie 1 = zdecydowanie nie, a 4 = zdecydowanie tak. Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Polacy w większości przychylnie ustosunkowują się do idei wprowadzenia obowiązku odprowadzania składek od umów zleceń i umów o dzieło na takich samych zasadach jak w przypadku umów o pracę, przy czym spodziewają się, że największe korzyści z tego tytułu odniesie budżet państwa, a w mniejszym stopniu bezpośrednio zainteresowani – czyli zatrudnieni na tzw. umowach śmieciowych.

Jeżeli zaś chodzi o osoby utrzymujące się z umów zleceń lub umów o dzieło, to wprawdzie większość z nich popiera ideę oskładkowania umów cywilnoprawnych na takich samych zasadach jak umowy o pracę, jednak wśród tych pracowników jest też relatywnie duża grupa osób, które są przeciwne planowanym zmianom. Wynika to m.in. z faktu, że niemała część spośród pracujących na tzw. umowach śmieciowych jest zadowolona z takiego rozwiązania lub też obawia się, że wprowadzone zmiany – wbrew założeniom ustawodawcy – wpłyną raczej na pogorszenie ich sytuacji życiowej niż na jej poprawę.

Opracował
Rafał BOGUSZEWSKI

Tabela 1

		Czy, ogólnie rzecz biorąc, uważa Pan(i) za słuszne wprowadzenie obowiązkowego odprowadzania składek do ZUS od tzw. umów śmieciowych, a więc umów zlecenia i umów o dzieło, na takich samych zasadach jak w przypadku umów o pracę?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		57	28	15	974
Płeć	Mężczyźni	58	29	13	470
	Kobiety	56	28	16	504
Wiek	18–24 lata	42	45	12	110
	25–34	56	36	8	191
	35–44	64	27	9	171
	45–54	58	26	15	152
	55–64	61	25	14	174
	65 lat i więcej	53	17	30	176
Miejsce zamieszkania	Wieś	53	27	20	384
	Miasto do 19 999	63	27	11	145
	20 000 – 99 999	58	30	12	185
	100 000 – 499 999	60	29	11	163
Wykształcenie	500 000 i więcej mieszk.	54	34	12	97
	Podstawowe / gimnazjalne	50	24	25	202
	Zasadnicze zawodowe	55	29	17	238
	Średnie	61	28	10	301
Grupa społeczna i zawodowa	Wyższe	58	32	9	233
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	54	37	9	110
	Średni personel, technicy	68	24	8	25
	Pracownicy adm.-biurowi	68	23	9	55
	Pracownicy usług	64	28	7	64
	Robotnicy wykwalifikowani	65	29	5	103
	Robotnicy niewykwalifik.	59	29	12	42
	Rolnicy	53	33	14	54
	Pracujący na własny rach.	50	38	13	42
	Bezrobotni	54	36	10	53
	Emeryci	55	20	25	211
	Renciści	48	23	29	72
	Uczniowie i studenci	43	43	14	65
	Gospodynie domowe i inni	62	24	14	78
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	63	27	10	114
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	63	30	8	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	59	34	8	248
	prywatnym gosp. rolnym	51	32	17	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	56	29	14	105
	501–750	58	30	12	101
	751–1000	48	33	19	157
	1001–1500	63	20	17	165
	Powyżej 1500 zł	61	31	8	205
Ocena własnych war. mater.	Złe	56	27	17	119
	Średnie	59	25	16	405
	Dobre	55	32	13	451
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	57	25	17	47
	Raz w tygodniu	52	29	18	430
	1–2 razy w miesiącu	54	29	17	138
	Kilka razy w roku	63	26	10	239
	W ogóle nie uczestniczy	62	31	7	119
Poglądy polityczne	Lewica	62	29	9	137
	Centrum	57	28	14	323
	Prawica	58	31	11	272
	Trudno powiedzieć	52	25	22	242

Tabela 2

		Czy uważa Pan(i) za słuszne czy też niesłuszne wprowadzenie obowiązku odprowadzania składek emerytalno-rentowych od umów o dzieło?			Liczba osób
		Słuszne	Niesłuszne	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		56	29	15	974
Płeć	Mężczyźni	56	31	13	472
	Kobiety	56	28	17	502
Wiek	18–24 lata	46	35	18	110
	25–34	48	42	11	193
	35–44	64	29	8	171
	45–54	61	23	17	152
	55–64	63	28	10	173
	65 lat i więcej	53	20	28	175
Miejsce zamieszkania	Wieś	52	28	19	385
	Miasto do 19 999	64	25	11	145
	20 000 – 99 999	58	31	11	184
	100 000 – 499 999	54	33	13	163
	500 000 i więcej mieszk.	59	29	12	97
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	54	26	20	202
	Zasadnicze zawodowe	57	28	16	238
	Średnie	59	27	14	301
	Wyższe	52	37	11	233
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	47	45	8	110
	Średni personel, technicy	60	29	11	25
	Pracownicy adm.-biurowi	63	23	14	55
	Pracownicy usług	67	24	8	64
	Robotnicy wykwalifikowani	68	28	4	103
	Robotnicy niewykwalifik.	63	30	7	42
	Rolnicy	44	44	12	54
	Pracujący na własny rach.	44	41	15	43
	Bezrobotni	52	29	18	54
	Emeryci	54	24	22	210
	Renciści	59	15	26	72
	Uczniowie i studenci	46	33	20	65
	Gospodynie domowe i inni	64	24	13	77
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	61	31	8	114
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	65	28	7	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	55	35	10	248
	prywatnym gosp. rolnym	42	43	15	57
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	57	27	16	103
	501–750	60	27	13	101
	751–1000	50	33	17	157
	1001–1500	60	27	13	164
	Powyżej 1500 zł	59	34	7	205
Ocena własnych war. mater.	Złe	56	26	18	120
	Średnie	60	25	15	405
	Dobre	52	34	13	450
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	56	29	15	47
	Raz w tygodniu	52	30	18	429
	1–2 razy w miesiącu	52	31	16	138
	Kilka razy w roku	61	27	12	240
	W ogóle nie uczestniczy	64	27	9	119
Poglądy polityczne	Lewica	60	30	10	138
	Centrum	58	30	12	323
	Prawica	57	31	12	272
	Trudno powiedzieć	49	26	25	241

Tabela 3

		Czy uważa Pan(i) za słuszne czy też niesłuszne rozszerzenie zakresu składek emerytalno-rentowych od umów zleceń?			Liczba osób
		Słuszne	Niesłuszne	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		55	28	17	974
Płeć	Mężczyźni	55	30	15	472
	Kobiety	56	26	18	502
Wiek	18–24 lata	46	32	22	110
	25–34	51	39	10	193
	35–44	64	27	9	171
	45–54	53	27	20	152
	55–64	62	25	13	173
	65 lat i więcej	54	19	28	175
Miejsce zamieszkania	Wieś	51	28	21	385
	Miasto do 19 999	63	24	13	145
	20 000 – 99 999	59	28	13	184
	100 000 – 499 999	52	34	14	163
	500 000 i więcej mieszk.	62	25	14	97
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	52	25	23	202
	Zasadnicze zawodowe	54	25	20	238
	Średnie	61	27	11	301
	Wyższe	52	35	14	233
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	48	41	11	110
	Średni personel, technicy	57	24	19	25
	Pracownicy adm.-biurowi	73	15	12	55
	Pracownicy usług	64	28	8	64
	Robotnicy wykwalifikowani	62	30	8	103
	Robotnicy niewykwalifik.	68	22	9	42
	Rolnicy	51	35	14	54
	Pracujący na własny rach.	38	43	19	43
	Bezrobotni	51	31	18	54
	Emeryci	56	21	23	210
	Renciści	50	19	31	72
	Uczniowie i studenci	47	29	23	65
	Gospodynie domowe i inni	57	32	11	77
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	61	28	11	114
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	60	28	12	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	56	33	11	248
	prywatnym gosp. rolnym	47	36	17	57
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	52	29	18	103
	501–750	60	26	14	101
	751–1000	49	33	18	157
	1001–1500	61	23	16	164
	Powyżej 1500 zł	58	32	10	205
Ocena własnych war. mater.	Złe	55	26	19	120
	Średnie	59	24	17	405
	Dobre	52	33	15	450
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	52	32	16	47
	Raz w tygodniu	52	30	18	429
	1–2 razy w miesiącu	53	27	20	138
	Kilka razy w roku	61	25	14	240
	W ogóle nie uczestniczy	59	29	12	119
Poglądy polityczne	Lewica	59	32	9	138
	Centrum	56	30	14	323
	Prawica	60	27	14	272
	Trudno powiedzieć	47	26	27	241

Tabela 4

		Czy, w Pana(i) przekonaniu, wprowadzenie obowiązku odprowadzania składek emerytalno-rentowych od umów o dzieło oraz rozszerzenie zakresu składek od umów zleceń będzie korzystne dla Pana(i) osobiście?				Liczba osób
		Korzystne	Ani korzystne, ani niekorzystne	Niekorzystne	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		30	30	17	23	966
Płeć	Mężczyźni	30	30	19	21	469
	Kobiety	30	30	14	26	497
Wiek	18–24 lata	47	16	17	20	110
	25–34	32	29	21	17	190
	35–44	37	33	13	17	171
	45–54	26	30	19	25	151
	55–64	27	31	18	24	171
	65 lat i więcej	17	35	11	37	173
Miejsce zamieszkania	Wieś	28	29	14	29	381
	Miasto do 19 999	38	29	19	14	144
	20 000 – 99 999	29	29	18	24	185
	100 000 – 499 999	30	32	22	16	159
	500 000 i więcej mieszk.	27	33	13	26	97
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	31	27	11	31	198
	Zasadnicze zawodowe	32	23	18	27	236
	Średnie	29	31	18	22	300
	Wyższe	28	38	19	15	232
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	27	44	18	12	108
	Średni personel, technicy	29	42	14	16	25
	Pracownicy adm.-biurowi	31	45	9	16	55
	Pracownicy usług	40	25	19	15	63
	Robotnicy wykwalifikowani	38	31	19	12	101
	Robotnicy niewykwalifik.	50	27	13	10	42
	Rolnicy	14	30	16	40	54
	Pracujący na własny rach.	12	22	46	20	43
	Bezrobotni	43	11	24	21	54
	Emeryci	19	35	14	32	207
	Renciści	28	27	9	36	71
	Uczniowie i studenci	48	14	14	25	65
	Gospodynie domowe i inni	36	21	12	31	77
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	35	37	14	15	113
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	32	33	21	14	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	33	33	21	13	245
	prywatnym gosp. rolnym	9	32	18	41	57
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	37	25	14	24	103
	501–750	40	22	18	20	101
	751–1000	28	25	21	26	155
	1001–1500	30	38	12	21	163
	Powyżej 1500 zł	27	38	19	15	202
Ocena własnych war. mater.	Złe	33	27	17	24	119
	Średnie	29	32	14	25	402
	Dobre	30	28	19	22	445
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	24	23	20	33	47
	Raz w tygodniu	28	29	15	28	426
	1–2 razy w miesiącu	31	31	14	24	135
	Kilka razy w roku	33	32	17	17	240
	W ogóle nie uczestniczy	34	28	22	16	117
Poglądy polityczne	Lewica	28	35	18	18	136
	Centrum	31	34	16	19	319
	Prawica	29	30	18	23	271
	Trudno powiedzieć	31	22	14	33	239